

ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКОМОВНИХ РЕПОРТАЖІВ ДІАСПОРИ

Краснікова Ю. І.

*аспірантка кафедри української мови
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Дотепер в гуманітарних науках немає єдиного загальноприйнятого визначення репортажу як жанру, що зумовлює його подальший розгляд та вивчення в двох основних напрямках – журналістиці та літературі. Жанрова форма репортажу постійно еволюціонує відповідно до часу, умов і репортера як особистості. Саме тому сьогодні все більше дослідників схиляються до розвитку репортажу як самостійного жанру.

Відомо, що теорія жанру репортажу почала формуватися наприкінці ХХ століття. Джерелом виникнення стали матеріали США, що ґрунтувалися на розповідях очевидців подій, якими, частіше за все, ставали самі журналісти [1, с. 412]. Роботу над такими матеріалами в той час називали «звітами» («*reportings*»). Українські науковці теж визначають репортаж як інформаційний публіцистичний жанр. Відповідно до Великого тлумачного словника, репортаж – це «жанр газетно-журнальної публіцистики; інформація, повідомлення, розповідь про поточні події, що публікуються в періодичній пресі або транслюються по радіо й телебаченню» [2, с. 1026].

Проте у французько-українському словнику подається переклад слова «*reportage*» не тільки як репортаж, але й нарис [3], що дає підстави про наявність обґрунтування репортажу як жанру, який характеризується певними літературними ознаками. Як зазначає професор М. Василенко, «сучасний зарисовочний репортаж за формою може нагадувати журналістське есе, в якому зарисовочний елемент є не тлом, а виявленням авторського «єго». ... це специфічна робота зі стилем і формою, коли атмосфера події передається окремими деталями та «літературними» штрихами» [4].

Т. Вулф також відстоював науковість думки про те, що найвищою формою літературного мистецтва є все ж таки репортаж [5, с. 336]. Найважливішою його ознакою є сюжет, колоритність, емоційність, іноді перебільшення, що тісно переплітається з автентичними діалогами та актуальністю подій. Отже, репортаж має синтетичну природу, тобто містить елементи різних жанрів.

Проаналізувавши жанрово-стильові особливості українськомовних репортажів діаспори США і Канади за останні десятиліття (зокрема «Час і події» (США) та «Новий шлях» (Канада)), відзначаємо, що репортаж як жанр є досить різним: післяподієвим й ситуативним (рідко подієвим), закоротким і занадто довгим, з додатковими матеріалами і без них, за структурою схожим на звіти чи есе. Така різноманітність викликана тематикою (політичною, суспільно-громадською, культурною, релігійною), репортером як оповідачем (українським чи українського походження) та самою динамікою видів репортажу. Особлива увага приділяється темам збереження історичної пам'яті, зокрема подіям, що мали значення для української діаспори: депортації, Голодомор, Друга світова війна. Ці репортажі часто мають документальний характер і включають інтерв'ю зі свідками історичних подій або їх нащадками. Репортажні тексти української діаспори зосереджені на культурних традиціях та звичаях, що можуть включати опис традиційних свят, обрядів, культурних подій, зустрічі з відомими українськими діячами тощо.

Присутність автора у репортажі виражається по-різному: через внутрішні монологи, репліки, ремарки, роздуми, відступи. Дослідники спостерігають тонку межу між журналістом і письменником. Так, О. Голуб додає до основних рис репортажу «активну роль особистості репортера, що дозволяє не тільки побачити подію очима журналіста, але й провакує самостійну роботу читацької уваги» [6, с. 42]. Репортер за кордоном не тільки констатує факти чи показує динаміку розвитку події, але й виражає власне ставлення, проявляє патріотизм, любов до Батьківщини, інколи категоричність чи навіть відвертість. Репортажі діаспори містять тексти виступів, фрагменти інтерв'ю, епіграфи, статистику, соціальні опитування, вірші, пісні, світлини, власні роздуми тощо. Значна частина репортажних текстів діаспори спрямована на підтримку зв'язку із Батьківщиною, розповіді про допомогу українським організаціям, благодійні заходи на підтримку України, а також про реакцію діаспори (чи репортера) на події за океаном.

Отже, особливостями українськомовних репортажів діаспори США та Канади є специфіка самого інформаційного жанру, що поєднує як ознаки журналістики, так і літератури. Поряд з документальною точністю, актуальністю чи аналітикою яскраво й емоційно відтворюються картини дійсності через безпосереднє сприйняття репортера. До того ж репортажні тексти діаспори характеризуються етнографічним та культурним контекстом, порушують питання історичної спадщини та зв'язку з Україною, показують патріотизм та любов до рідної землі. За допомогою публікацій репортажів українці за кордоном мають змогу не тільки відображати складний та багатогранний досвід українців, які

живуть за межами своєї Батьківщини, але й зберігати зв'язок з нею та робити внесок у розвиток української ідентичності.

Література:

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навчальний посібник / за заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Центр вільної преси, Академія Української Преси, 2011. 264 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
3. Французько-український словник. Українсько-французький словник / за заг. ред. В. Бусела. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2012. 1086 с.
4. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі : монографія / М. К. Василенко. Київ, 2006. 368 с.
5. Журналістика та медіа : довідник / З. Вайшенберг та ін. / перекл. з нім. П. Демешко та ін. ; за загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
6. Голуб О. П. Медіакомпас : путівник професійного журналіста : практичний посібник. Київ : ТОВ «Софія-А», 2016. 184 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-4>

ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ОБРАЗУ ХЛОПЦЯ В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСНЯХ

Купрікова Г. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри українознавства
Харківського гуманітарного університету
«Народна українська академія»
м. Харків, Україна*

Мовний образ хлопця в українських народних піснях є одним із центральних образів, який утілює як ідеали, так і реалії тогочасного суспільства. У піснях хлопець постає в різних іпостасях – він може бути залицяльником, воїном, працівником, захисником рідної землі, а також романтичним героєм або жертвуючи своїм життям на війні.

Однією з найчастіших характеристик хлопця є його фізична привабливість. У піснях часто згадуються такі риси, як краса, молодість,